

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.4
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.5/6 din 26 mai 2017*

CURRICULUM

la disciplina

**„PUNEREA ÎN EXECUTARE A HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREȘTI
ÎN MATERIE PENALĂ”**

(candidați la funcții de judecător și procuror)

AUTOR:

*Anatolie MUNTEANU,
Viceministru al Justiției,
formator INJ*

_____ AVIZAT
Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2017

I. PRELIMINARII

Faza trimiterii spre executare a hotărîrilor judecătorești constituie etapa finală a procesului alături de punerea în executare a hotărîrilor, sau altfel spus faza cînd participanții la proces resimt efectele procesului penal, ca act al justiției. Importanța acestei etape a procesului comportă consecințe asupra făptuitorului cît și asupra victimei (părții vătămate), iar ca finalitate scoate în evidență momentul restabilirii echității sociale.

La fel de important este ca în această ultimă fază a procesului să se țină cont de standardele internaționale pe care Moldova și-a asumat responsabilitatea să le respecte. Condițiile materiale de detenție dar și abordările angajaților sistemelor organelor care sunt abilitate cu atribuții de a apune în executare hotărîri judecătorești, continuă să constituie riscuri ale procesului penal. În acest sens, cunoașterea Normelor CPT, Regulelor Europene de detenție, colaborarea cu Mecanismele Naționale de monitorizare a locurilor de detenție, constituie instrumente suplimentare de consolidare a performanțelor profesionale ale judecătorilor și procurorilor.

Experiența în acest domeniu statuează asupra mai multor carențe determinate atît de factori obiectivi: imperfecțiunea cadrului normativ, volumul neproportional calității managementului de lucru, etc., dar și celor subiectivi : capacitatea judecătorului/procurorului de a organiza lucrul, etica și deontologia profesională, etc.

Reieșind din circumstanțele enunțate, curriculumul în cauză, derivă din abordarea celor mai caracteristice deficiențe de ordin procesual privitor la faza de trimitere spre executare și punere în executare a hotărîrilor judecătorești constituind un document directoriu ce determină competențele profesionale necesare integrării și buneii manifestări în exercitarea atribuțiilor de procuror sau judecător. În acest sens cursul are drept scop punerea în atenția audiențelor a celor mai noi prevederi ale legislației în materia executării hotărîrilor judecătorești, a practicii judiciare naționale și a deficiențelor acestora care afectează calitatea actului justiției, precum și familiarizarea cu jurisprudența CtEDO relevantă subiectului.

Curriculumul este elaborat pentru a oferi cît mai multe informații utile candidaților la funcția de judecător sau procuror pentru a înțelege importanța fazei executării hotărîrilor judecătorești pentru efectele procesului în întregime, dar și pentru a-și forma deprinderi practice privitor la punerea în aplicare a prevederilor legii, de a se orienta corect în diverse situații practice ajutîndu-i pe audienți să adopte soluții procesuale corecte.

II. COMPETENȚE

- Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele competențe:
- Să identifice momentul rămînerii definitive a hotărîrilor judecătorești;
 - Să cunoască competențele și modul de interacțiune a organelor care asigură punerea în executare a hotărîrilor;
 - Să conștientizeze importanța și valoarea deciziilor adoptate în calitate de judecători și procurori din perspectiva realizării sarcinilor pedepsei penale;
 - Să deprindă tehnici de întocmire a actelor legate de trimiterea spre executare a hotărîrilor judecătorești;
 - Să dea apreciere realității mediului penitenciar din RM prin prisma standardelor și recomandărilor organismelor internaționale.
 -

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil să:

- să identifice procedee și consecutivitatea aplicării acestora pentru asigurarea executării conforme a hotărîrilor judecătorești în materie penală;
- să estimeze impactul deficiențelor apărute la punerea în executare a hotărîrilor judecătorești în materie penală asupra procesului penal;
- să determine competențele organelor abilitate cu funcții de punere în executare a hotărîrilor judecătorești;
- să aplice jurisprudența CtEDO și standardele internaționale recunoscute de Republica Moldova în materia executării hotărîrilor judecătorești în materie penală.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Punerea în executare a hotărîrilor judecătorești în materie penală	Anatolie Munteanu	2	30	4	26	examen

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Temeiul juridic pentru punerea în alicare a hotărîrii judecătorești în materie penală. Blocaje derivate din calitatea Legii și deficiențe sistematice ale mecanismului de executare a pedepsei penale. Remediul preventiv și compensatoriu pus/propus deținuților la nivel național.	1	6
2.	Aspecte practice privind trimiterea spre executare și caracterul obligatoriu al hotărîrii judecătorești. Competențele organelor care asigură punerea în executare a hotărîrilor judecătorești privind arestarea preventivă și pedeapsa cu închisoarea.	1	6
3.	Chestiunile care urmează a fi soluționate la faza punerii în executare a hotărîrilor judecătorești în materie penală. Condițiile de detenție prin prisma jurisprudenței CtEDO.	1	6
4.	Comitetul European pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante CPT. Normele CPT. Mecanismul Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.	1	8
TOTAL		4	26

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Lucrul individual
------------------	---	-------------------

Tema 1. Temeiul juridic pentru punerea în alicare a hotărârii judecătorești în materie penală. Blocaje derivate din calitatea Legii și deficiențe sistemice ale mecanismului de executare a pedepsei penale. Remediul preventiv și compensatoriu pus/propus deținuților la nivel național.

<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <p>1. Identificarea momentului rămînării definitive: a) Hotărârii primei instanțe; b) Hotărârii instanței de apel; c) Hotărârii instanței de recurs.</p> <p>2. Blocaje derivate din calitatea Legii și deficiențe sistemice ale mecanismului de executare a pedepsei penale.</p> <p>3. Remediul preventiv și compensatoriu pus/propus deținuților la nivel național.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Efectele juridice și consecințele nerespectării termenului de redactare a hotărârii și de expediere a acesteia organului competent pentru punerea în aplicare.</p> <p>a) îngrădirea dreptului de acces la justiție; reglementări naționale și internaționale. b) impactul asupra termenului rezonabil de examinare; Reglementări naționale privind remediul intern de asigurare a respectării dreptului la un proces echitabil. (Legea nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.)</p> <p>2. Caracerul represiv al Legii penale exprimat în blocaje nejustificate (excesive / discriminatorii) impuse prin imperfecțiunea institutului juridic al recidivei, suspendării condiționate a executării pedepsei și liberării condiționate înainte de termen; suspendarea executării pedepsei pentru mamele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani și a vor fi percepute de către audienți la nivelul impactului asupra calității actului justiției și eficienței pedepsei penale</p> <p>3. Remediul preventiv și compensatoriu pus/propus deținuților la nivel național. Întru realizarea obligațiilor pozitive de ordin general ale statului, ce rezultă din hotărârea CtEDO Șişanov c. Republicii Moldova, se</p>	<p>Prelegerea cu suport vizual, Power Point, laptop, videoproiector.</p> <p>Tablă flipchart.</p> <p>1.P.P. ”RĂMÎNEREA DEFINITIVĂ, OBLIGATORIE ȘI INCIDENTĂ”</p> <p>2.P.P: ”DE CE PEDEPSIM” 3.P.P”STRUCTURA POPULAȚIEI PENITENCIARE”</p> <p>4.P.P ”PROIECT UMANIZARE. MECANISM COMPENSATORIU</p>	<p>Lectura unor surse bibliografice Dezbaterea.</p> <p>Lucrul în grup Studiu de caz. Tomac N.(eliberat după 4 luni 14 zile după pronunțarea hătărîrii judecătorești. Judecătoria Soroca.)</p> <p>Simulare de dezbateri: ”Cnvingemă”, grupuri pro/contra caracterului represiv al normei penale, schimb de poziții, discuții în contradictoriu</p> <p>Simulare de proces cu divzare în <i>avocați judecători procurori</i></p>
---	---	---

<p>propune un mecanism compensatoriu și preventiv care va constitui un remediu preventiv și compensatoriu, inclusiv pentru cele 70 de persoane cererile cărora sunt pendinte în fața Curții Europene împotriva Moldovei cât și pentru persoanele, care în opinia lor, sunt deținute în condiții inumane și degradante. Audienții vor căpăta abilitați de adoptare a deciziilor pentru îmbunătățire/modificare/perfecționare a cadrului normativ pe care îl aplică. Procesul de analiză a normelor cu generarea produselor analitice va consolida caracteru audiențiolr de ați asuma responsabilitate pentru consecința ormei aplicate.</p>	<p>ȘI PREVENTIV”</p>	<p>autoritate de executare, confruntare de poziții procesuale</p>
<p>Tema 2. Aspecte practice privind trimiterea spre executare și caracterul obligatoriu al hotărârii judecătorești. Competențele organelor care asigură punerea în executare a hotărârilor judecătorești privind arestarea preventivă și pedeapsa cu închisoarea.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <p>Elementele care identifică drept <i>executorie</i> o hotărâre judecătorească în materie penală: definitivă, obligatorie și incidentă unei autorități execuționale;</p> <p>a) hotărârea este definitivă;</p> <p>b) hotărârea este obligatorie;</p> <p>c) au fost stabilite organele care asigură punerea în executare a pedepsei, măsurii de siguranță, măsurii preventive competente.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>a) emiterea dispoziției de executare și trimiterea hotărârii judecătorești organului însărcinat cu punerea în executare a hotărârii. <i>Studiu de caz</i></p> <p>b) particularități la executarea arestării preventive; derogări prevăzute de Legea nr.105 din 16.06.2008 privind protecția martorilor și altor participanți la proces.</p> <p>c) particularități la executarea pedepsei cu închisoarea</p>	<p>Prelegerea cu suport vizual, Power Point, laptop, videoproiector.</p> <p>Studiu de caz. (dosarul C judecătoria Soroca.) 1.P.P ”RĂMÎNEREA DEFINITIVĂ” SLID 11-15</p>	<p>Lectura unor surse bibliografice Dezbaterea.</p> <p>Soluționarea spețelor. Lucru în grupuri tematice.</p>
<p>Tema 3. Chestiunile care urmează a fi soluționate la faza puerii în executare a hotărârilor judecătorești în materie penală. Condițiile de detenție prin prisma jurisprudenței CtEDO.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <p>- Aplicarea de angajații sistemului instituțiilor penitenciare a standardelor naționale și internaționale în materia condițiilor de detenție.</p> <p>a) jurisprudența CtEDO pe art. 3 CEDO . Cauzele Moldovei pierdute pentru tratament inuman sau degradant în sensul condițiilor de detenție.</p> <p>- Cele mai frecvente pretenții înaintate de deținuți</p>	<p>Curs-prelegere, proiector/laptop</p>	<p>IDENTIFICAREA CAZURILOR CÎND CONSTATAERA CURȚII A RAMS FĂRĂ ATENȚIE CUVENITĂ DIN PARTEA</p>

<p>pe perioada executării pedepse în fața instanței de judecată, procuror, administrația instituției penitenciarului.</p> <p>a) condiții de detenție inadecvate b) solicitarea întrevederilor de scurtă și lungă durată; c) liberarea condiționată înainte de termen - Soluții practice referitoare la stabilirea instanței competente a soluționa chestiunile privind executarea hotărârilor judecătorești: a) Particularități de competență la examinarea chestiunilor specificate în art. 469 CPP;</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Aspecte practice privind examinarea chestiunilor prevăzute de art.469 alin. 1) p.1, p.3) și 14) CPP; Aspecte practice privind examinarea altor chestiuni prevăzute de art. 469 CPP; Deficiențe la liberarea de la executarea pedepsei a persoanelor grav bolnave. Raportarea tendințelor jurisprudenței CtEDO la situația de fapt din penitenciarele RM.</p>	<p>Studiu de caz. Tablă flipciart.</p>	<p>AUTORITĂȚILOR</p> <p>Soluționarea spețelor. Întocmirea proiectelor de acte procesuale. Studiu de caz. Braniște V.condamnat de judecătoria sect. Botnica mun. Chișinău Simulare de caz : relele tratamente în viziunea jurisprudenței CtEDO. Vizită în IDP sau penitenciar (în funcție de conjunctură)</p>
<p>Tema 4. Comitetul European pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante CPT. Normele CPT. Mecanismul Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <p>Convenția Europeană pentru prevenirea torturii sau a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante. (Strasbourg 26.11.1987, în vigoare pentru RM din 01.02.1998) Mandatul CPT. Custodia poliției. Penitenciarele. Instituțiile de psihiatrie. Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime inumane sau degradante; New York 10.12.1984 Protocolul Opțional la Convenția ONU împotriva torturii adoptat la 18 decembrie 2002 în cadrul</p>	<p>Curs-prelegere. Proiector/laptop Prezentare P.P CEDO 1997-SITUAȚIA LA ZI</p>	<p>Discuții tematice cu reprezentantul RM în CPT. Vizionarea înregistrării video din IP 13 . cazul Voloșenco.</p>

<p>cele de-a cincizeci și șaptea sesiuni a Adunării Generale a Națiunilor Unite prin rezoluția A/RES/57/199.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Impactul vizitelor CPT în Moldova. Conținutul împuternicirilor CPT:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ acces pe teritoriu statului și dreptul de a se deplasa fără restricție; ✓ acces nelimitat în orice loc unde persoanele sunt private de libertate, inclusiv dreptul de a se mișca în interiorul acestor locuri fără restricție; ✓ accesul la informații complete în locurile unde sunt ținute persoanele private de libertate; ✓ accesul la informații disponibile statului, care sunt necesare Comitetului pentru a-și îndeplini sarcinile; ✓ intervierea persoanelor private de libertate și comunicare liberă cu oricine care ar putea oferi informații utile. <p>Executarea hotărârilor judecătorești privind intrarea în instituțiile de psihiatrie prin prisma Normelor CPT. Constituirea la nivel național a MNPT. Ariile de colaborare cu organele procuraturii. Suport la examinarea de către instanțe a plîngerilor asupra condițiilor de detenție.</p>	<p>Studiu de caz, Proiector/laptop</p> <p style="text-align: center;">VIZITĂ SECȚIA NR. 31 ȘI 37 DIN CADRUL SPITALULUI CLINIC DE PSIHIATRIE CHIȘINĂU</p>	<p>Soluționarea spețelor. Lucru în grupuri tematice. Modelare de caz. (Nr. orelor de curs este disproporționat cu nr. orelor de seminar, de aceea este aplicabil lucrul individual)</p>

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audiențelor în cadrul seminarelor;
- realizarea activităților individuale/în grup;
- răspunsuri orale, participare la dezbateri/studii de caz;
- redactarea unor acte în baza temelor studiate;
- susținerea unei testări obligatorii care va conține sarcini cu obiective de măsurare a cunoștințelor, capacităților și competențelor/aptitudinilor profesionale;
- pregătirea unui referat pe o problemă propusă pentru activitățile individuale.

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen, în bază de test, care va conține întrebări teoretice și practice în domeniul punerii în executare a hotărârilor judecătorești în materie penală

VIII. BIBLIOGRAFIE

1. Codul de executare al Republicii Moldova,
2. Statutul executării pedepsei de către condamnați, Monitorul Oficial al Republicii Moldova,

- nr.091, 2006.
3. S.Carp, C.Osadcii, O.Rusu. Drept execuțional penal, Centrul poligrafic Academia „Ștefan cel Mare”, Chișinău, 2007.
 4. P. Zidaru. Drept execuțional penal. București, ALL BECK, 2001.
 5. Nicolae-Anghel Nicolae. Dreptul executării sancțiunilor penale. Editura Universității Titu Maiorescu. București, 2001.
 6. M.Lașcu, S. Mantaluța. Drept execuțional-penal. Chișinău, 2003.
 7. A.M. van Kalmthout. Reintegrarea socială și supravegherea infractorilor în opt țări ale lumii. Sitech. Craiova, 2004.
 8. Н.А.Белый. Пенитенциарное право Республики Молдова. Кишинёв, 2001.
 9. Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor ori Pedepselor inumane sau degradante. CPT/inf/E(2002)
 10. Jurisprudența CtEDO/<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#>{"languageisocode":["RON"],"respondent":["MDA"],"article":["3","3+13"],"kpthesaurus":["193"],"documentcollectionid2":["GRANDCHAMBER","CHAMBER"]}
 11. Normele CPT, CPT/Inf/E (2002) 1- REV. 2010 România.
 12. Convenția Europeană pentru prevenirea torturii sau a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante. (Strasbourg 26.11.1987, în vigoare pentru RM din 01.02.1998)
 13. Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime inumane sau degradante; New York 10.12.1984
 14. Protocolul Opțional la Convenția ONU împotriva toturii adoptat la 18 decembrie 2002 în cadrul celei de-a cincizeci și șaptea sesiuni a Adunării Generale a Națiunilor Unite prin rezoluția A/RES/57/199.